

10.10.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**10 Ekim 2022
Pazartesi**

10.10.2022

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

10 Ekim 2022 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Erciyes Üniversitesi Yaz Okulu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2022/16)

— Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (No: 2022/22)

KARAR

— Su Ürünleri Tescil Komitesi Kararı

Küresel gıda fiyatlarında geri çekilme sürüyor

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre Eylül ayıyla birlikte küresel gıda fiyatları 6 aydır aralıksız geriliyor.

Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Eylül ayına ilişkin Küresel Gıda Fiyat Endeksini açıkladı.

Endeks, Eylül'de aylık bazda yüzde 1,1 gerilerken, yıllık bazda yüzde 5,5 yükseldi.

Endeksin geri çekilmesinde bitkisel yağ fiyatlarındaki geri çekilme etkili oldu. Bitkisel Yağ Fiyat Endeksi, aylık yüzde 6,6 azalarak Şubat 2021'den bu yana en düşük seviyesine ulaştı.

Tahıl Fiyat Endeksi aylık bazda yüzde 1,5 arttı. Uluslararası buğday fiyatları yüzde 2.2 toparlandı.

Süt Ürünleri Fiyat Endeksi, büyük ölçüde, piyasa belirsizlikleri ve küresel ekonomik büyüme kaygıları ile birlikte ABD doları karşısında zayıf olan euronun etkisini yansıtarak, ay içinde yüzde 0.6 düştü.

Et Fiyat Endeksi yüzde 0,5 geriledi.

Şeker Fiyat Endeksi, çoğunlukla Brezilya'daki iyi üretim beklentileri, düşük etanol fiyatları ve kur hareketi etkileriyle bağlantılı olarak Eylül ayı boyunca yüzde 0,7 düştü.

4 ilde arazi toplulaştırma kararı

Çorum, Kırklareli, Konya ve Malatya'da arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme hizmetleri yapılması kararı Resmi Gazete'de yayımlandı.

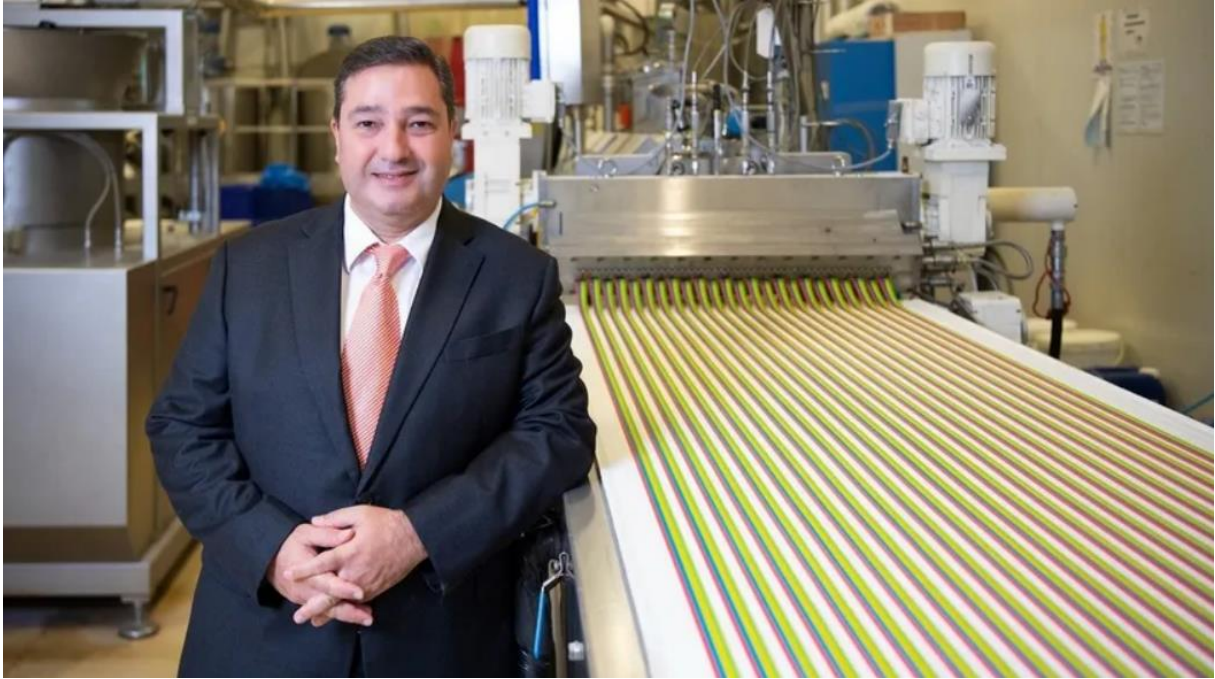
Çorum, Kırklareli, Konya ve Malatya'daki bazı yerlerde arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme hizmetleri yapılmasına karar verildi.

Konuya ilişkin Cumhurbaşkanı kararları, Resmi Gazete'de yayımlandı.

Buna göre, Çorum'un Osmancık, Merkez ve Mecitözü, Kırklareli'nin Lüleburgaz, Konya'nın Selçuklu, Altınekin ve Cihanbeyli, Malatya'nın Yazıhan ilçelerinde, kararda haritalarına yer verilen yerlerde, arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme hizmetleri yapılması uygun bulundu.

Hububatçılardan 9 ayda 8 milyar doları aşkın ihracat

Hububat sektörünün Türkiye geneli ihracatı bu yılın ilk 9 ayında 8 milyar doları, İHBİR'in ise 2 milyar doları aştı. 13 milyar dolarlık yıl sonu hedefini sorunsuz bir şekilde yakalayacaklarını belirten İHBİR Başkanı Kazım Taycı, yurt dışında ilgi gören Türk dizilerine yerel ürünleri yerleştirerek yeni bir ihracat atağına kalkacaklarını söyledi.

Türk hububat sektörünün ihracatındaki artış ivmesi devam ediyor. İstanbul Hububat Bakliyat Yağlı Tohumlar ve Mamulleri İhracatçıları Birliği'nin (İHBİR) verilerine göre, hububat sektörü eylül ayında yüzde 20,5 artışla 1 milyar 12 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirirken, 9 aylık dönemde de ihracat yüzde 28,9 artışla 8 milyar 254 milyon dolara ulaştı. İHBİR'in ihracatı da Eylül ayında yüzde 18,7 artışla 254,4 milyon dolara çıkarken, dokuz aylık dönemde yüzde 22,6 artışla 2 milyar 67 milyon dolar oldu.

“Türk dizileri ihracat için önemli fırsat”

İhracat rakamlarını değerlendiren İHBİR Başkanı Kazım Taycı, sektörün yıl sonu hedefi olan 13 milyar doları sorunsuz bir şekilde yakalayacaklarını söyledi. İşlenmiş tarım ürünleri segmentinde, Türk ürünlerinin dünyanın farklı coğrafyalarındaki marketlerde raf bulmaya devam ettiğini kaydeden Taycı, burada Türkiye'nin jeopolitik avantajı ile birlikte kaliteli ve uygun maliyetli üretiminin önemli rol oynadığını aktardı. Ancak ihracatçıların kesinlikle rehavete kapılmaması gerektiğini belirten Taycı, “Sektörel ziyaretlere ve fuarlara katılmaya devam etmeli, satın alma görüşmelerini düzenli olarak sürdürmeliyiz. Pandemiyle birlikte ülkemiz lehine oluşan fırsatların normale dönmesiyle bu pazarlardan düşmemeliyiz. Her türlü pazarlama ve markalaşma faaliyetlerine devam etmeliyiz.” dedi.

İHBİR Yönetimi olarak seçtikleri gün itibarıyla belirledikleri bazı hedeflerin olduğunu hatırlatan Taycı, bu anlamda son dönemde yurt dışında yoğunlukla izlenen Türk dizilerine konsantre olduklarını ifade etti.

Anadolu'nun kendine has lezzetleri olan lokum, helva, baklava, pişmaniye ve kahve gibi ürünleri bu dizilerin senaryolarına girmek üzere yapımcılar ve senaristlerle görüştiklerini ve bu konuda ciddi bir yol aldıklarını kaydeden Taycı, "Mesela çok kalabalık bir nüfusun olduğu Güney Amerika bizi çok izliyor. Aynı şekilde Asya Pasifik ve Uzak Doğu pazarlarında izlediğimiz diziler var. Milli ürünlerimizi bu bölgedeki insanların kafalarına kazımak istiyoruz. Bulgur gibi lezzetli ve doğal bir ürünü tüm dünyada tanıtmak için de çalışmalar yapıyoruz. Baklava, lokum, pişmaniye, kestane şekeri ve tüm şerbetli tatlılarımız ve benzeri bazı ürünlerin tanıtımıyla ilgili faaliyetlerimiz devam ediyor." şeklinde konuştu.

"İhracatçının finansmana ihtiyacı var"

Venezuela, Kolombiya, Arjantin, Bolivya, Peru, Honduras, Panama gibi ülkelerde her geçen yıl bir öncekine göre yüzde 10-12 gibi artan bir performans gösterdiklerini söyleyen Taycı, benzer şekilde Tayland, Çin, Hong Kong, Kore, Tayvan, Singapur coğrafyasında da her geçen yıl etkilerinin arttığını vurguladı.

İhracatta olumlu gelişmeler yaşanmasına karşın emtia fiyatlarının çok yükselmiş olması ile birlikte bazı hammaddelerin yol ve navlun sürelerinin uzamasının stok miktarlarını ve buna bağlı olarak işletme sermayesi gereksinimlerini artırdığını belirten Taycı, "Finans ve kaynak noktasında ciddi desteğe ihtiyacımız var. Bankaların belirlemiş olduğu limitlerin kurlardan dolayı erimiş olması ve bankaların bu limitleri aynı oranda revize etmemesi ciddi anlamda finansman ihtiyacı yaratıyor. Bununla ilgili İhracatı Geliştirme (İGE) A.Ş. ile Eximbank ve diğer finans kuruluşlarıyla görüşmelerimiz devam ediyor. Otoriteden bir an önce hızlı aksiyonların alınmasını bekliyoruz." dedi

"Hububat Borsası İstanbul'da olmalı"

Tahıl koridoru konusuna da değinen Taycı, yaklaşık 6,5 milyon ton tahılın dünya piyasalarına ulaştığını ve halen de ulaşmaya devam ettiğini kaydetti. Türkiye'nin bu noktada önemli bir hizmet gerçekleştirdiğinin altını çizen Taycı, "Bugün Mersin'deki Hububat bakliyat ticaretimizle, tarımdaki rekolte oranlarımızla ve Rusya-Ukrayna tahıl koridorunun da gelmesiyle birlikte 'Hububat Borsası İstanbul'da olmalı' düşüncesinin arkasındayız. Bununla da ilgili İhracatçılar Birliği'ndeki tüm başkanlarla birlikte otoriteyi de arkamıza alarak lobi çalışmalarını yapmaya devam ediyoruz." diye konuştu.

Ankara, fuar alanına 1 yıl içinde kavuşacak

DÜNYA gazetesi Ankara Temsilciliği'nin yeni ofisini ziyaret eden ATO Başkanı Gürsel Baran, başkentten yıllardır fuar alanını beklediğine vurgu yaptı. 1 yıl içinde fuar alanına kavuşacaklarını belirten Baran, "İnşaatın bir an önce bitirilmesi ve alanın uluslararası etkinliklerin sık yapıldığı bir yere getirilmesi lazım" dedi.

Maruf BUZCUGİL, Hüseyin GÖKÇE / ANKARA

Ankara Ticaret Odası(ATO) Başkanı Gürsel Baran, Türkiye'nin Avrupa'ya hizmet eden bir ülke değil, Avrupa'dan para kazanan bir ülke olması gerektiğini söyledi. İş dünyasının belirsizlikler sebebiyle önünü göremediğini dile getiren Baran, seçim sonrasında herkesin elini taşın altına koyacağı bir ekonomi programına ihtiyaç olduğunu bildirdi. Ankara Temsilciliğimizin yeni ofisini ziyaret eden Gürsel Baran, Ankara'nın yıllardır beklediği fuar alanına 1 yıl içinde kavuşacağını kaydederken, yapımına başlanan yeni stadın da 2 yıl içinde tamamlanacağı bilgisini verdi.

"Ankara, başkent muamelesi görmedi"

- Başkentten en çok üyeye sahip bir meslek örgütü olarak ve potansiyelini de göz önünde bulundurarak, Ankara'nın gerçek ekonomi potansiyelini yansıtabildiğini düşünüyor musunuz?

Ankara 85 milyonluk ülkenin başkenti ama başkent muamelesi görmedi. Yani Başkentten olması gereken yerde değil Ankara. İhmal edilmiş bir şehir olarak görüyorum. Sayın Cumhurbaşkanı ve bakanlarımız Ankara'ya büyük destek

veriyorlar. Ankara milletvekillerimizi de göreve çağırıyorum. Birinci öncelikli görevlerinin Ankara olması gerektiğini düşünüyorum. Bakın İstanbul'da havaalanına şehir merkezinden metro yapıldı, hepimiz gururlandık. Ankara'da ise yıllardan beri söylüyorum, şehir merkezinden havaalanına metromuz yok. Bu o kadar büyük eksiklik ki süratle yapılması gerekir. Bugüne kadar çok kez konuşuldu. Ancak bir ilerleme kaydedilemedi. Ankara'da güzel gelişmeler de oluyor. Örneğin aşağı yukarı 2 ay önce Sayın Cumhurbaşkanı 19 Mayıs Stadının yerine yapılacak yeni stadla ilgili müjdeyi verdi. Projesi tamamlandı, ihale süreci bitti ve 24 aylık süre başladı. Ben futbolu çok önemsiyorum çünkü ülkelere ve şehirlere çok şey katıyor. Örneğin, Şampiyonlar Ligi veya UEFA finalinin Ankara'da oynanmasını çok istiyorum. Hem ülkemiz hem şehrimiz çok şey kazanır. Bakın yaklaşık 29 yıldır Ankara'da bir milli maç oynanmadı, ben bunu çok büyük eksiklik olarak görüyorum.

- Yıllardır çözülemeyen bir sorun da fuar alanı olarak dile getiriliyor, bu konudaki son gelişmeler nelerdir?

Doğru, Ankara uzun süredir yeni fuar alanını bekliyor. Bu sorunun da kısa sürede çözüleceğini düşünüyorum. İnşaatla ilgili bazı sıkıntılar var, bunlar çözüldüncce 1 yıl içinde fuar alanımıza kavuşacağız. Fuarlar da şehirler için çok önemlidir. Ben işim gereği dünyanın bir çok yerinde fuara gittim. Bu işi en iyi yapan ülkelere birisi Almanya. Örneğin Köln'de düzenlenecek herhangi bir fuara katılabilmek için 5-6 ay önceden bilet almazsanız uçakta, otelde yer bulmak mümkün değil. Yemek yiyecek yerlere randevusuz giremezsiniz, taksi bulamazsınız. Yani kısacası fuar döneminde şehirler başka bir şehre dönüşüyor. Bugün Almanya'nın sanayisinden başka bir şeyi yok, turizm sifıra yakın ama fuar kaynaklı ülkeye inanılmaz gelir sağlıyor. Bunu bir an önce bitirip uluslararası etkinliklerin sık yapıldığı bir yere getirilmesi lazım. Fuar merkezinde; Ankara Büyükşehir Belediyesi, TOBB, ASO, ATO, ATB, Akyurt Belediyesi gibi kurumların ortaklığı var.

- Aynı zamanda TOBB Ticaret Odaları Konsey Başkanı olarak gelinen noktada, ticaretle uğraşan insanların durumuna ilişkin tespitlerinizi paylaşabilir misiniz?

Zor bir coğrafyada, maliyetli bir coğrafyada ticaret de zordur. En önemli sıkıntı yarınla ilgili hesap yapamamaktır. Belirsizlik ortamını aştığımızda farklı yerlere geleceğiz. Pandemi süreci, bizim insanımızın ticarete bakışıyla, Avrupalı Amerikalının ticarete bakışı arasındaki farkı bize gösterdi. Türkiye bir anda maske, koruyucu üreten ülke oldu. Yani bizim insanımız, ortama göre çok hızlı hareket kabiliyetine ve üretim esnekliğine sahip. Avrupa'da birçok ülkede öğlen saat 12:00'de gittiğinizde alışveriş yapamazsınız. Örneğin Yunanistan'da saat 12-16 arasında siesta var. Bakın bugün birisi benden bir şey isteyecek, 10 teneke boya ihtiyacım var dese ben gider gece 23:00'da dükkanı açarım.

“Savunma sanayiinin performansını diğer sektörlere de yaymalıyız”

Daha önce de defalarca söyledik, Türkiye rahatlıkla bu coğrafyanın tedarik, üretim merkezi olabilir. En önemli eksikliklerimizden birisi de ihracatın çok iyi seviyede olmasına rağmen, cari açık üretiyor olmamızdır. Bunun kaynağı enerji olmakla birlikte, aslında biz bu kadar ihracatı katma değerli yapabilirsek, markalı yapabilirsek, rahatlıkla cari fazla veren bir yapıya kavuşuruz. Bana göre Türkiye'nin Avrupa'ya hizmet eden değil, Avrupa'dan para kazanan ülke olması gerekir. Eğer katma değerli üretimi yapabilirsek, hem işin kârlı kısmını da biz yürütmüş oluruz. Savunma sanayi sektörünün ihracata ve ihracat birim fiyatına büyük katkısı var ama bunu başka sektörler de yaymalıyız. Örneğin Ankara sadece savunma sanayiyle değil, tekstil ve sağlık turizmi alanında da önemli potansiyele sahip bir şehir.

- Ankara'da kamu ile özel sektör arasında önemli bir birliktelik dikkat çekiyor. Bu süreci biraz anlatabilir misiniz?

Ankara'da gerçekten güzel bir birliktelik ortamını yakaladık. Ankara Valimiz, Büyükşehir Belediyesi, Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız da büyük destek veriyor. Bütün oda ve borsalarımız Ankara için birlikte hareket ediyoruz, önemli bir konsensüs oluşturduk. Yeni dönemde önceliğimiz Ankara ve Türkiye'nin ekonomisi olacak.

- Daha önce enflasyon muhasebesine yönelik ısrarcı açıklamalarınız olmuştu....

Evet, hâlen enflasyon muhasebesine şiddetle ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Sayın Nureddin Nebati ilk bakan olduğunda İstanbul'da Dolmabahçe'de görüşlerimizi sorduğunda, benim tek söylediğim konu enflasyon muhasebesiydi. Yaklaşık 3 ay önce yine bir ziyarete gittiğimizde de enflasyon muhasebesi konusunu ilettik. Bu konunun çok önemli olduğunun herkes farkında. Bu konuda önemli bir gelişme bekliyorum. Çıkmadığında kayıt dışı dahil birçok sonuçları ortaya çıkıyor. Bunun dışında enflasyon karşısında sermayemiz eriyor, hak etmediğimiz sıkıntıyla karşı karşıyayız. Enflasyon muhasebesi bu anlamda birinci önceliğimiz olmalı.

- Finansmana erişim noktasında sıkıntı yaşıyor musunuz?

Faiz, enflasyon oranlarında sıkıntı var. Kamu bankaları pandemi sürecinde önemli bir görev üstlendi. Özel bankalar o kadar yanımızda olmadı ama kamu bankaları zorlu sürecin atlatılmasıyla ilgili büyük görev üstlendiler. Şimdi finansmana ulaşmakla ilgili bazı sıkıntılar yaşanıyor. Cumhurbaşkanımızın açıklaması vardı, özellikle yatırımla ilgili destek verilmesi noktasında talimat vermişti. Gerçi kredi kullananlardan kaynaklı sıkıntılar da oldu. Yani, paraya ihtiyacı olmayanlar uygun şartlarda aldıkları krediyi işiyle ilgili olmayan alanlara yatırdılar. Özellikle yatırımla ilgili kamu bankalarının destekleri devam edecek. Önümüzdeki seçimden sonra herkesin elini taşın altına koyacağı bir ekonomik programa ihtiyaç var. Biz çok farklı bir ülkeyiz, birtakım eksikliklerimizi, aksaklıklarımızı, sıkıntılarımız sistem oturduğunda önünde kimse duramaz, önümüz çok açık.

- Yine sizin daha önce gündeme taşıdığınız, kamunun yerli malı tercihiyle ilgili konuda, gelinen noktayı yeterli görüyor musunuz?

Çok zor bir süreçten geçiyoruz ve buradan çıkış için de toplumun tüm kesimlerinin özel çaba harcaması gerekiyor. Ayağımızı yorganımıza göre uzatmamız lazım. Kamuda yerli malıyla ilgili hassasiyet oluşturmamız lazım, bu konuda sıkıntılarımız var. Kamu kurumları, eğer ülkemizde varsa öncelikle burada yapılan üretimi tercih etmeli.

“Avrupa, enerji sorunu nedeniyle kömüre geri dönüyor”

- Ev sahipliği yaptığınız Eko İklim Zirvesi’nde öngördüğünüz sonuçlara ulaşabildiniz mi?

Bizden sonraki nesillere temiz dünya bırakmamız lazım. Bugünden baktığımızda onları zor günler bekliyor. Elimizden gelen her adımı atmamız gerekiyor. Eko İklim Zirvesi de bu konuda atılan önemli bir adım olarak değerlendiriyorum. Bu konuda toplumun her katmanında önemli bir farkındalık yarattığımızı düşünüyorum. Bunun devamı da gelecek, yani geleneksel hale dönüştürmek istiyoruz. Paris İklim Anlaşmasını ülkemiz imzaladı, 2053’te karbon nötr hedefimiz var. Bugünden o sürece giden yolda hangi yıl neler yapılması lazım, hangi adımlar atılacak ona bakmamız lazım. Ancak gelinen noktada, savaş iklimi ve buna bağlı olarak enerjiyle ilgili yaşanan sorunların, Avrupa ülkelerinde, iklim değişikliği alanında alınan kararlara uymama gibi sıkıntıya yol açtığını görüyoruz. Artık kömüre geri dönüyorlar.

Tahsilat sorunu piyasayı kilitliyor

Borcunu vadesinde ödeyemeyen işletme sayısında artış var. KGF desteğinin 250-300 milyar liraya çıkartılması isteniyor.

Merve YİĞİTCAN - İSTANBUL

■ Firmaların içinde bulunduğu finansman darboğazı, piyasada tahsilat krizinin fitilini ateşledi. Ödemesini vadesinde gerçekleştiremeyen ve çeklerini erteletenlerin sayısı her geçen gün artıyor. Reel sektör temsilcileri, yılsonuna doğru piyasadaki nakit kıtlığının daha da artacağını, son çeyreğin çok daha zor geçeceğini belirtiyor.

■ Reel sektörü en çok korkutan ise tahsilat krizinin büyüyerek iflasların başlaması... **Ekonomi** yönetiminden piyasanın ihtiyaçlarına yönelik güçlü bir KGF paketi bekleyen iş dünyası, yeni gelecek paket için açıklanan 50 milyar TL'lik büyüklüğün çok az olduğunu, piyasanın 250-300 milyar TL'lik bir KGF desteği beklediğini belirtti.

Reel sektörde kangrene dönüşen finansmana erişim sorununda ikinci aşamaya geçildi. Tahsilatların piyasayı kilitlemeye başladığını söyleyen sektör temsilcileri, bu durumun devam etmesi halinde üçüncü aşama olan iflasların başlamasından endişeli. Ticari kredilere erişimin düşmesi nedeniyle piyasa borçlarını da çeviremez olan pek çok şirketin tasfiyeye gitme, tabela değiştirme, ya da konkordato seçeneklerini kullanmaya başladığı öğrenildi. Kapanan sermaye şirketi sayısında yılın sekiz ayında geçen yıla oranla yüzde 70 oranında yaşanan artış da piyasadaki gidişata ilişkin önemli bir sinyal niteliği taşıyor. Özellikle piyasada yaşanan nakit sorununun, kredi kapatma döneminin yaklaşmasıyla daha da artması bekleniyor.

İşletmeler darboğazdan çıkış adına güçlü bir KGF paketinin acilen devreye girmesi gerektiğini belirtiyor.

Eroğlu: 15-20 yıldır hiç bu kadar artmamıştı

Pandemide artan hammadde ve lojistik maliyetlerinin piyasada fitilini ateşlediği finansman erişim sorunu, özellikle 2021'in sonlarında yaşanan döviz krizi ile beraber giderek derinleşmiş, ticari kredi büyümesinin giderek cılızlaşmasıyla artık birçok işletme için yönetimi imkansız hale dönmüş durumda. Şu sıralar pek çok alacaklı borcunu tahsil etmekte büyük zorluklar yaşıyor. Bu noktada reel sektör temsilcilerinin değerlendirmelerine başvurarak piyasanın son fotoğrafını çekmeye çalıştık. Konuyla ilgili en ciddi uyarı TOBB Plastik, Kauçuk ve Kompozit Sanayi Meclis Başkanı Yavuz Eroğlu'ndan geldi. Sanayicilerin en büyük probleminin finansmana erişim olduğunu, ancak şimdilerde piyasada ödeme güçlüklerinin baş gösterdiğini dile getiren Eroğlu, "PAGEV'de geçtiğimiz günlerde hammadde tüccarları ile bir toplantı yaptık. Hep finansmana erişimde sıkıntı olduğunu söylüyorduk. Ama şimdi o tüccarların söylediği, son 15-20 yıldır ilk kez bu dönemde ödeme çeklerini erteletenlerde, ödemesini vadesinde gerçekleştiremeyenlerde ciddi artışlar var. Bu çok ciddi bir alarm" dedi.

"Vade kısıtlaması şart"

Finansman erişim sorununda ikinci aşamaya geçilerek tahsilat sorunlarının artmaya başladığını kaydeden Eroğlu, üçüncü aşamanın ise iflaslar olacağını, sürecin çok tehlikeli bir yere doğru gittiğine dikkat çekti. Bu sürecin daha kötüye gitmesini engelleyen faktörün hammadde ve lojistik fiyatlarının düşmesi olduğunu vurgulayan Eroğlu, ancak özellikle enerji maliyetlerindeki artışın bu avantajın da kaybedilmesine yol açabileceği uyarısında bulundu. Eroğlu, "Firmalara tek çıkış yolu ön ödemeli ya da peşin ödemeli ihracatla finansman yaratmak kalıyor. Diğer bir çözüm önerisi de başta perakende zincirleri olmak üzere büyük ölçekli firmaların, KOBİ'lere ödemeleri

vade kısıtlı getirmektir. Örneğin büyük perakendecilere, KOBİ'lere maksimum 60 gün içinde ödeme yapma sınırı getirilebilir" dedi.

Son çeyrek daha da zorlu geçecek

İstanbul Tüccarlar Kulübü Başkanı İlker Önel, birçok firmanın hammaddeden personele kadar giderlerini kredi kullanıp çevirdiğini, ancak şimdilerde kredilerin kesilmesiyle herkesin açığa düştüğünü anlattı. Finansman sorununun zincirleme bir etki yarattığına değinen Önel, "Hammaddeciler yine peşine döndü, birçok sektörde, kimse vadeli vermek istemiyor. Bu dönemde konkordato alanlar, başvuru hazırlığı yapanlar, faaliyet durduranlar, hatta rakibiyle üretim yapanlar bile var" dedi. Şu an nakitte ciddi yavaşlamanın söz konusu olduğunu vurgulayan Önel, son çeyreğin daha da zorlu geçeceğini, özellikle yılsonunda yapılması gereken kredi kapatmaların bu durumu daha da güçleştireceğini dile getirdi. KGF'nin bu noktada piyasayı rahatlatabileceğine dikkat çeken Önel, "Son KGF paketinin 50 milyar TL olacağı açıklandı, bu çok düşük kaldı. Bir önceki KGF 60 milyar TL idi ve çoğu şirket kullanamamıştı, beklentimiz en 150 milyar TL'ye çıkarılması" dedi.

8 ayda kapanan şirket sayısı 14 bine dayandı

İşletmelerin içinde bulunduğu mali sıkıntılarının en kritik sonuçları, kapanan şirket istatistiklerinde görülebiliyor. TOBB tarafından en son açıklanan Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri'ne göre, 8 ayda kurulan sermaye şirketi sayısı 87 bin 755 iken kapanan şirket sayısı 13 bin 798 adet olarak gerçekleşti. 2022'nin 8 ayında, 2021'in 8 ayına göre kapanan şirket sayısında yüzde 70,2; kapanan kooperatif sayısında yüzde 39, kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısında ise yüzde 6,1 artış yaşandı.

Firmaların finansmana erişimde aksayan en önemli bacak hiç şüphesiz ticari krediler. Türkiye'de ortalama bir işletmenin ticari faaliyetlerinin büyük kısmını ticari kredilerle döndürdüğü herkesçe bilinen bir gerçek. Bundan hareketle ticari kredi büyümesinin enflasyonun altında seyretmesi yaşanan tıkanıklığı en iyi tarif eden verilerden. TÜİK'in son açıkladığı enflasyon verisine göre, TÜFE Eylül 2022'de bir önceki yılın aralık ayına göre yüzde 52,40; bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 83,45 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 59,91 olarak gerçekleşti. Aynı zamanda politika faizinin yüzde 12'ye kadar inmesine rağmen, ticari kredilerdeki büyüme oranı eylülde yıllık bazda yüzde 19,4 olarak gerçekleşti.

Af ve cezaları içeren torba yasa TBMM'de

AK Parti Grup Başkanlığı tarafından sunulan 52 maddelik torba yasa teklifinde, ödenmemiş çek-senet borçları ile kredi kartı borçları yüzünden kara listeye alınanlara af gelecek. Ayrıca teklif yasalaşırsa, perakende ticaret düzenlemelerine uymayanlara verilen ceza 125 kat artacak.

Canan SAKARYA Hüseyin GÖKÇE / ANKARA

Uzun süredir üzerinde çalışılan, ilk etapta 35 madde olacağı ifade edilen torba kanun teklifi 4 tanesi geçici madde olmak üzere 52 madde halinde, Cuma günü TBMM'ye sunuldu. Teklifte, ödenmemiş çek senet borçları ile kredi kartı borçları yüzünden kara listeye alınanlara, 1 Temmuz 2023'e kadar borçlarını ödeme veya yapılandırma şartıyla, kara listeden çıkarılmasını öngören bir hüküm yer alıyor. Ayrıca Perakende Ticaret Yasası ile ilgili Bakanlığın düzenlemelerine uymayan, denetim için istenen bilgi/belgeleri vermeyenlere yönelik ceza 125 kat artırılırken, Turizm Geliştirme Ajansı için alınan Turizm Payı ise yüzde 33,3 indiriliyor.

Torba teklif, kamuya olan ödenmeyen borçlardan 2 bin liranın altında olanların aff edilmesini öngören, Kur Korumalı Mevduat uygulamasının süresini 1 yıl uzatan, çalışanlara verilen nakit yemek ücretine vergi istisnası getiren, KYK kredilerinin faizleriyle 2 bin liranın altındaki icralık borçların silinmesi hükümlerini de içeren 4'ü geçici olmak üzere toplam 52 maddeden oluşuyor.

Torba teklif ile kredi, kredi kartı borçları, karşılıksız çek ve senet gibi konular yüzünden kara listeye alınanların, geciken kısmı 1 Temmuz 2023'e kadar ödemeleri

şartıyla kara listeden çıkarılmasını içeren bir düzenleme geliyor. Borcunu yapılandıranlar da listeden çıkarılacak.

Teklif TBMM'ye sunulmadan önce özet bilgiler veren AK Parti Grup Başkanvekili Mustafa Elitaş, çalışanlara yönelik nakit yemek ücretlerinin vergi istisnasına tabi olacağını, 1 Temmuz 2023 tarihine kadar da çalışanlara verilen doğalgaz/ elektrik desteklerine de gelir vergisi istisnası uygulanacağını bildirdi.

Elitaş'ın verdiği bilgilere göre, işletme başına verilebilecek Ar-Ge desteği 2,5 milyon liraya çıkarılacak. Yurt dışındaki projelerde çalıştırılan Türk işçilerine yapılan ücret ödemeleri gelir vergisinden muaf olacak.

Abonelerin, telekom, GSM, doğalgaz, elektrik, su borçları ile vatandaşların birbirleri arasındaki 2 bin liraya kadar olan borçlara ilişkin açılmış olan icra dosyaları kapatılacak. Bu şekilde alacağından vazgeçmiş olanlar, ilgili tutar kadar devlete olan yükümlülükleriyle mahsuplaşacaklar. Bu kapsamda yaklaşık 9 milyon dosya ve 20 milyar liralık bir büyüklük bulunuyor.

Maske yasağını ihlal edenlere de af geliyor

Ayrıca maske yasağını ihlal edenlere yönelik verilen 2,7 milyar liralık para cezası iptal edilecek. Devlet okullarında öğrenim göre tıp ve diş hekimliği son sınıf öğrencilerine her ay asgari ücret kadar bir ücret ödenecek.

SGK taşınmazlarının elektronik ortamda ihaleyle satışını öngören sistem hayata geçirilecek.

Varlık yönetim şirketlerinde bulunan 2500 liranın altındaki borçlar da silinecek. Maliye Bakanlığı bu değeri 5 bin liraya kadar çıkarabilecek. Silinen borçlar kadar tutar, alacaklı şirketlerin kamuya olan yükümlülüklerine mahsup edilecek.

Teklif ile kur korumalı mevduat sistemi, 31 Aralık 2023 tarihine kadar yeni bir Cumhurbaşkanı kararına ihtiyaç olmadan uzayacak.

Gecikmiş borcunu ödeyen kara listeden çıkacak

Öte yandan teklifin 27'nci maddesi ile anapara ve taksit ödeme tarihi 1 Ekim 2022'den önce olup, kullandığı kredilerin anapara ve faizine ilişkin ödemeleri aksatanlara, karşılıksız çek/senet ile ödenmemiş kredi kartı borcu bulunanlardan, borçlarını 1 Temmuz 2023'e kadar ödeyenlerin, Bankalar Birliği Risk Merkezindeki kayıtları silinecek. Yanı sıra borçlarını yapılandıranlar da bu imkanlardan yararlanabilecekler. Kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar için, kredilerin yeniden yapılandırılması ve yeni kredi kullanılması işlemlerine yönelik hukuki ve cezai sorumluluk doğmayacak.

Perakende ticaret düzenlemelerine uymayanlara ceza 125 kat artıyor

Bakanlıkça perakende ticaret alanında alınan tedbirlere ve yapılan ikincil düzenlemelere uymayanlara ve denetime yetkili olanlarca istenilen defter, belge ve diğer kayıtlar ile bunlara ilişkin bilgileri vermeyenlere veya eksik verenlere ya da denetim elemanlarının görevlerini yapmalarını engelleyenlere 2 bin Türk Lirası olan ceza miktarı, 50 bin - 250 bin lira olarak yeniden belirleniyor.

Ayrıca, taşınmaz ve ikinci el motorlu kara taşıtı alım satımı gibi ticari faaliyetleri yürütenlere yönelik mesleki davranış kurallarına uymayanlara verilen 3 bin liralık para cezası artırıldı. Bu kapsamda alt sınır 10 bin lira, üst sınır ise 300 bin lira olarak belirlendi.

Turizm payında yüzde 33,3 indirim

Turizm faaliyetinde bulunanlardan cirolarına göre Turizm Geliştirme Ajansı için alınan paylar yüzde 33,3 oranında azaltılıyor. Buna göre, bileşik tesisler ile konaklama tesisleri, Bakanlıktan belgeli yeme-içme ve eğlence tesisleri, deniz turizmi tesisleri ile Bakanlıktan belgeli deniz turizmi araçlarından binde yedi buçuk olan TGA payı binde 5'e indirilecek.

Seyahat acentaları ile havayolu işletmelerinin ticari yolcu taşıma faaliyetlerinden alınan 10 binde 7,5 oranındaki pay ise 10 binde 5'e indiriliyor.

KYK borçlarına 2 yıl faiz uygulanmayacak

KYK'dan öğrenim kredisi almış ve ödeme dönemi gelmiş öğrencilerden, bugüne kadar enflasyona endeksenerek getirilen borçlarından anapara dışında tahsilat yapılmayacak. Bundan sonraki süreçte de öğrenciler KYK kredileri için mezun olduktan 2 yıl sonrasına kadar faiz ödemeyecekler. 2 yılın sonunda ise yıllık yüzde 10'u geçmemek üzere faiz uygulanacak.

Ekonomik kriz vatandaşın bankalara borcunu rekor seviyede arttırdı!

CHP'nin TBMM haftalık ekonomi raporunda yayımladığı veriler dikkat çekti. Parti tarafından kamuoyu ile paylaşılan raporda 9 ayda vatandaşın bankalara olan borcunun 243 milyar TL arttığı vurgulandı.

Artan fatura ve geçim maliyetleri vatandaşın aldığı maaşın yetmemesine neden oluyor. Geçimini sağlamak için vatandaş ihtiyaçlarını gidere bilmek için mecburen bankaların yolunu tutmak durumunda kalıyor.

Vatandaşın bankalara olan borcunun rekor seviyede arttığı konusunu gündeme taşıyan **CHP**, Türkiye Büyük Millet Meclisinin haftalık ekonomi raporunda önemli tespitlerde bulundu. Söz konusu rapor da bankalara borçlanan vatandaşın sadece bir hafta da 17,5 milyar TL, yılbaşından bu yana ise 329 milyar tı yükseldiğini vurguladı. Bankalara olan borcun enflasyon ile birlikte yükseldiği belirtilen rapor da şu ifadeler kullanıldı:

243 MİLYAR ARTTI

Enflasyon nedeniyle gelecekte yapmayı planladıkları harcamaları fiyat artışlarından korunmak için erkene çeken yurttaşlar, gelirlerinin yetmediği zorunlu harcama ve borç ödemelerini yapabilmek için hızla borçlanmayı sürdürüyor. Bireylerin bankalara ve finansman şirketlerine olan borcu takiptekiler de dahil 30 Eylül itibarıyla 1 trilyon 355 milyar liraya yükseldi.

10.10.2022

UĞRANAN KAYIP BÜYÜK

Yurttaşın parası eridi: İktidarın negatif reel faiz ısrarı nedeniyle TL tasarruflar enflasyon karşısında eriyerek satın alma gücünü önemli ölçüde kaybetti. Birikimini TL vadeli mevduatta tutanlar bir yılda da yüzde 36.6 oranında reel kayıp yaşadı. Parasını TL cinsinden devlet iç borçlanma senetlerinde değerlendirenler ise bir yıllık dönemde yüzde 24.9 oranında kayba uğradı.

Erdoğan: Faiz her geçen gün inmeye devam edecek

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bu kardeşiniz bu görevde olduğu sürece, faiz her geçen gün, her geçen hafta, her geçen ay inmeye devam edecektir. Kimse bize bu konuda akıl vermesin." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kuva-yı Milliye Meydanı'nda düzenlenen "Balıkesir OSB, Çamlık Millet Bahçesi, Ardiçtepe Barajı ile Yapımı Tamamlanan Diğer Projelerin Toplu Açılış Töreni"nde konuştu.

Dünyanın, İkinci Cihan Harbi sonrasındaki en zorlu dönemini yaşadığına, küresel, siyasi ve ekonomik güç dengelerinin temellerinden sarsıldığına dikkati çeken Erdoğan, salgının ve savaşın tetiklediği ekonomik ve sosyal sıkıntıların giderek daha köklü değişimlerin habercisi haline dönüşmeye başladığını belirtti.

Bu tablonun ister istemez Türkiye'yi de etkilediğine işaret eden Erdoğan, şöyle devam etti: "Türkiye'nin farkı, son 8-9 yıldır ardı ardına maruz kaldığı saldırılar ve mücadele ettiği sıkıntılar sebebiyle bu süreci çok önceden görebilmesidir. Biz bunu gördük. Kurduğumuz altyapı, aldığımız tedbirler, hayata geçirdiğimiz mekanizmalar sayesinde küresel krizlerin ülkemize etkilerini en alt düzeyde tutuyoruz. Hatta bununla kalmıyor, ön alarak pek çok alanda dünyaya örnek olacak adımlar atıyoruz. Sağlık sistemimizin gücü sayesinde salgın döneminde böyle bir misyon üstlendik. Allah'a hamdolsun. Sağlıkta dünya ile yarıştık. Ve şu anda 20 şehir hastanemiz dünyaya örnek, örnek. Üretim gücümüzle geliştirdiğimiz kendi iktisadi büyüme modelimiz sayesinde ekonomik kriz döneminde benzer bir rol oynuyoruz. Hatırlarsanız bizim ekonomideki uygulamalarımızı daha birkaç ay öncesine kadar

içeride ve dışarıda birileri yerden yere vuruyordu. Sonra küresel ekonominin tüm önemli kurumları ve aktörleri bizim uyguladığımız ekonomi programını teyit ve tavsiye eden açıklamalar yapmaya başladı. Hep söylediğimiz gibi, biz en başından beri ne yaptığımızı biliyorduk. Neyi hedeflediğimizi biliyorduk."

"Dış ticarete yaşanan sapmayı telafi edebilecek potansiyele sahibiz"

Enerji ve emtia kriziyle başlayıp giderek genişleyen ekonomik sorunlar sebebiyle bilhassa gelişmiş ülkeleri sıkıntılı bir kışın beklediğini belirten Erdoğan, "Bizim böyle bir derdimiz var mı? Elhamdülillah, bizim böyle bir derdimiz yok. Mesela sadece doğal gaz, sadece petrol, sadece elektrik değildir. Gelişmiş ülkelerin güvenlik ve refah kalelerini tehdit eden daha pek çok sorun her an baş göstermek üzere pusuda bekliyor." ifadelerini kullandı.

Yatırım, istihdam, üretim, ihracat ve cari fazla yoluyla ülkeyi büyütme esasına dayanan programı kararlılıkla uyguladıklarının altını çizen Erdoğan, "Üretim tarafı oldukça iyi gidiyor. İstihdamda tarihimizin en yüksek seviyesi olan 31 milyona dayandık. İhracatta her ay rekor kırıyoruz. Dış ticaretimizde enerji maliyetlerindeki aşırı artışlar ve sanayideki ara ürün ithalatından kaynaklanan bir sapma yaşanıyor. Ama bunu ileride fazlasıyla telafi edebilecek potansiyele sahibiz." dedi.

"Yüksek enflasyon tüm dünyanın sorunudur"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'yi içeride ve dışarıda güçlendirecek ne varsa hepsini de azimle, kararlılıkla, başarıyla yürüttüklerini vurgulayarak, konuşmasını şöyle sürdürdü: "En büyük sorunumuz geçtiğimiz aralık ayından itibaren malum yükselişe geçen enflasyonun insanlarımızın günlük hayatlarında yol açtığı sıkıntılardır. Esasen yüksek enflasyon tüm dünyanın sorunudur. Bugün Avrupa'dan Amerika'ya dünyanın neresinde yaşayan bir yakınınız varsa lütfen telefon açıp kendilerine enflasyonun günlük hayatlarına olan yansımalarını sorun. Gerçek tabloyu onlar size anlatacaktır. Ülkemizin farkı, bu tür tartışmaların yerli ve milli bir anlayıştan uzak şekilde, ideolojik saplantıların ürünü argümanlarla yürütülmesidir. İnsanlarımızın refah düzeylerinde yaşanan kayıpları en iyi biz biliyoruz ve bunu telafi edecek tedbirleri de yine biz alıyoruz biz. Ülkemizin ve milletimizin hiçbir meselesinde olmadığı gibi hayat pahalılığı hususunda da gözümüzü gerçeklere kapatmadık, kapatmayız. Burada önemli olan ülkenin ve milletin meselesini yapıcı yaklaşımla, hüsnüniyetle, yükü artıran değil yük paylaşan bir anlayışla tartışma erdemini ortaya koyabilmektir. Maalesef bu erdemden yoksun belli kesimler tamamen milletimizi karamsarlığa sürükleme gayesiyle piyeyi deve yaparak ortalığı yaygaraya vermek için çalışıyor. Birileri de bu puslu havayı fırsat bilerek hak ettiğinin çok ötesinde kazançlar sağlama, hatta resmen devleti ve milleti soyma peşine düşüyor. Ne yaygaracılara ne fırsatçılara meydanı bırakmadık, bırakmayız."

"Mevcut sıkıntıları da biz çözeriz, biz çözeceğiz"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ülke için kalıcı bir tehdit ve telafisi zor bir yıkım haline dönüşecek hiçbir adımı atmayacaklarını, attırmayacaklarını ifade ederek, "Şimdi

10.10.2022

sadece fiyatlardaki dalgalanmayla m¼cadele ediyor, insanlarımızın gelirlerini yeni fiyat seviyesine g¼re y¼kseltmeye ¼alıřıyoruz. ¼¼nk¼ sorunumuz, devletin batması değil fiyatların dalgalanmasıdır. Bu basit gerçeği g¼remeyen s¼zde iktisatçılar hala 'faiz' lafı gevelemeye devam ededursun, biz kendi işimize bakarak ¼retimi ve istihdamı desteklemeyi s¼rd¼receęiz. Bu kardeşiniz bu g¼revde olduğu s¼rece faiz her ge¼en g¼n, her ge¼en hafta, her ge¼en ay inmeye devam edecektir. Kimse bize bu konuda akıl vermesin. Yatırımcı gelsin, bizim devlet bankalarından kredi talebinde bulunsun ve onları faize ezdirmeyeceğiz. ¼¼nk¼ yatırım y¼ksek faizle olmaz. Onun i¼in d¼ř¼k faiz." diye konuştu.

Enflasyona KKM de yenildi

Alaattin AKTAŞ

10 Ekim 2022 Pazartesi

✓ *Öyle bir ekonomi politikası uygulanıyor ki, dolaylı olarak söylenen şu: "Tasarruf eden itinayla cezalandırılır, cebindeki paranın bir kısmı enflasyonla alınır..."*

✓ *Aralıkta icat edilen KKM için bütçeden ve Merkez Bankası'ndan milyarlar ödeniyor olması başka bir yön ama bu uygulamaya para yatıranlar da enflasyona yenilmiş...*

Türkiye'nin değişmez gerçeği oldu; hele hele son yıllarda, özellikle de son dönemde. Tasarruf yapan, itinayla cezalandırılıyor. Yüksek enflasyon ve düşük getiri vatandaşın elindeki paranın erimesine ya da başka bir ifadeyle o paranın bir kısmının fark ettirilmeden alınmasına yol açıyor.

TÜİK tarafından ölçülen enflasyonla yapılan hesaplamalar bile bunu ortaya koyuyor.

Parasını TL olarak bankada mevduatta tutanlar en fazla zarara uğrayan kesim. Zarar inanılmaz boyutta... Eylül ayı itibarıyla son bir yılda TL mevduatta reel olarak tam yüzde 37 kayıp var. Bankadaki paranın üçte birden fazlası yok olmuş. Bu oran TÜFE'ye göre. Yİ-ÜFE'ye göre hesap yapıldığında kaybın oranı yüzde 54'ü buluyor.

Yine TÜFE'ye göre iç borçlanma senesinde reel olarak yüzde 25 kayıp söz konusu. Tasarrufunu euro cinsinden tutanlar enflasyonla başa baş gelir elde etmiş, zarar oranı yalnızca yüzde 1.67 düzeyinde.

Külçe altın yüzde 12, dolar yüzde 17, BİST ise yüzde 27 reel kazanç sağlamış.

KKM de yenik

TÜİK'in getirisini hesapladığı finansal yatırım araçları içinde kur korumalı mevduat (KKM) bulunmuyor. Oysa ulaşılan 1.4 trilyon liralık tutarla kur korumalı mevduat artık önemli bir büyüklük oluşturuyor ve buradaki kazanç-kayıp durumuna da bakmak gerekiyor.

10.10.2022

KKM'ye her ay bütçeden milyarlar gidiyor. KKM için ilk vadenin olduğu mart ayından ağustos sonuna kadar geçen altı ayda Hazine'den 75.6 milyar lira kur farkı ödendi. Bu TL cinsinden açılan hesaplar için yapılan ödeme. DTH'den dönüşümle açılan hesaplar için Merkez Bankası'nın ne miktarda ödeme yaptığı ise sır gibi saklanıyor, o tutarı bilmiyoruz.

Ama bugünkü konu KKM'nin yükü ve yapılan ödemeler değil.

Madem tasarrufların reel getirisi üstünde duruyoruz ve madem KKM için TÜİK bir hesaplama yapmıyor, bu hesabı biz yapalım istedik.

Ve yaygın kanının aksine gördük ki kur korumalı mevduatı tercih edenler de enflasyona yenik düşüyor.

KKM'nin getirisini üçer aylık dönemler itibarıyla hesapladık. Aralık ayının kurunu ay ortalaması olarak değil, KKM'nin başladığı 21 Aralık'tan sonraki dönem için aldık.

Karşımıza çıkan tablo ilginç...

Dolara endeksli hesap açtıranlar kurun çok arttığı ilk çeyrekte zarar etmiş. Parasını euroya endeksleyenlerin zararı daha büyük. Üstelik başlangıç kuru çok düşük olduğu halde. Çünkü ilk çeyreğin fiyat artışı rekor düzeyde, yüzde 23'e yakın.

TÜFE artışı her çeyrek giderek yavaşlamış ama bu yavaşlama KKM hesabı sahiplerinin enflasyonun üstünde bir getiri elde etmelerine yetmemiş.

Dolara endeksli hesap açtıranlar ikinci ve üçüncü çeyrekte yüzde 0.49 ve yüzde 0.62 gibi varla yok arası reel bir getiri elde etmiş ama parasını euroya endeksleyerek hesap açanlar zarardan hiç kurtulamamış.

Dokuz ayın toplamı

Yılın ilk dokuz ayında dolar yüzde 52.25, euro ise yüzde 33.46 değer kazandı. Ancak bu oranlar hesaplanırken aralık ayı kuru olarak KKM başlangıcı sonrasının ortalamasını aldığımızı bir kez daha vurgulamak isterim. Çünkü aralık ayının tümündeki ortalama kur daha yüksek.

Dolar ve euro bu düzeyde artarken yılın ilk dokuz ayındaki TÜFE artışı yüzde 52.44.

Buna göre KKM hesabını dolara endeksli açtıranlar enflasyonla başa baş bir getiri elde etmiş; ortada ne kazanç var, ne de ciddi bir kayıp.

KKM'yi euroya endeksleyenlerin ise yüzde 12.44 gibi yüksek sayılabilecek bir kayba uğradıkları gözleniyor.

KKM hesabında ilk dokuz ay...

	Dolar	Euro	Üç aylık değişim (Yüzde)				
			Nominal		Reel		TÜFE artışı
			Dolar	Euro	Dolar	Euro	
Aralık (*)	12,01	13,58					
Mart	14,57	16,05	21,31	18,19	-1,22	-3,75	22,80
Haziran	16,96	17,96	16,47	11,87	0,49	-3,48	15,91
Eylül	18,28	18,13	7,76	0,94	0,62	-5,75	7,10
Toplam			52,25	33,46	-0,12	-12,44	52,44

(*) KKM uygulamasının başladığı 21 Aralık'tan sonraki dönemin ortalaması.

KKM UYGULAMASINDA SÜRE 2023 SONUNA KADAR UZATILDI

Kur korumalı mevduat uygulamasında normalde bu yıl sonunda bitecek olan süreyi uzatmanın kaçınılmaz olduğuna birkaç kez değindim. İktidarda kim olursa olsun koşullar değişmeden; KKM bakiyesi azalmadan ve dövize yönelme eğilimi kırılmadan bu uygulamanın bitirilemeyeceği ortada.

Tutar olmuş 1.4 trilyon lira. Bu miktarda para için hesap sahiplerine **“Alın paranızı, ne isterseniz yapın”** demek mümkün mü? Bu paranın kabaca zaten yarısı dövizden gelmiş ve ele geçecek TL doğrudan yine dövize dönecek.

TL yatırarak parasını dövize endekslemiş ve dövizin getirisine alışmış olanlar da hiç kuşku yok ki **“Ben zaten TL tutuyordum, yine gider TL mevduat hesabı açtırırım”** demeyecek. Onlar da dövize koşacak.

Hani **“liralaşma”** deniliyor ya, bu uygulama tümüyle **“dolarlaşma”** ve pimi çekilmiş bir bomba. Şimdilik bir yıl daha kazanılmış oldu.

2023 sonu geldiğinde ne olacak peki?

O da soru mu; 2023 sonuna kadar kim öle, kim kala!

Abdulkadir Selvi

Anayasa değişikliğinde bir konu Erdoğan'a bırakıldı

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu arasında restleşmeye neden olan başörtüsü özgürlüğünün güvenceye alınmasıyla ilgili anayasa değişikliği üzerindeki çalışmalar büyük ölçüde tamamlandı.

Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın AK Parti'nin hukukçu kurmaylarıyla yaptığı toplantıdan sonra çalışmalar sürdü. Bozdağ, cumartesi günü anayasa hukuku profesörleriyle görüştü. Dün ise Bozdağ'ın başkanlığında AK Parti'nin hukukçu milletvekilleriyle geniş katılımlı bir çalışma yapıldı. Böylece başörtüsüyle ilgili anayasa değişikliği teklifi büyük ölçüde şekillendi. Bekir Bozdağ bugün kabine toplantısında bir sunum yapacak. Ardından da değişiklik teklifi Meclis'e sunulacak. Böylece süreç başlayacak.

CUMHURBAŞKANI'NA BIRAKILDI

Anayasa değişikliği teklifinde ne getiriliyor? Ona değineceğim. Ama bir nokta var ki çok önemli. İşte o konuda karar Cumhurbaşkanı Erdoğan'a bırakıldı. Peki o konu ne?

Hatırlarsanız Cumhurbaşkanı Erdoğan, aile konusunda da bir anayasa değişikliği yapılabileceğinin sinyalini vermişti. LGBT sapıklığının aileyi tehdit ettiği bir dönemde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu çıkışı çok önemli. Erdoğan, sadece başörtüsüyle ilgili düzenleme ile kalınmamasını istemiş, "Kadının ve erkeğin birlikteliğinden oluşan aile kurumumuzu da güçlendirerek geleceğe güvenle bakmamızı sağlayacak ilave değişiklikler yapalım" demişti.

EVET DERSE PAKETTE

Erdoğan'ın bu talimatı üzerine Anayasa'nın 41. Maddesi'nde yer alan "aile" tanımı üzerinde değişiklik yapılması gündeme geldi. Ancak aileyle ilgili düzenlemenin başörtüsü serbestisini güvence altına alacak anayasa değişikliği paketine eklenip eklenmemesinin kararı Cumhurbaşkanı Erdoğan'a bırakıldı. Erdoğan onay verirse başörtüsü düzenlemesi ile birlikte aileyle ilgili değişiklik de pakete eklenecek.

BAŞÖRTÜSÜ DÜZENLEMESİ

Bu arada başörtüsü ile ilgili anayasa değişikliğinin kapsamı netleşti. Anayasa'nın eşitlikle ilgili 10. Maddesi ile yüksek öğretimi düzenleyen 42. Maddesi'nin esas alındığı değişikliğe bir de kamuda çalışma boyutu eklendi. Böylece başörtüsüyle ilgili değişiklik Anayasa'nın 5 maddesini kapsayacak şekilde genişletildi.

1- Anayasa'nın 10 ve 13. Maddesi'ne göre "Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde ve her türlü kamu hizmetlerinden yararlanılmasında kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda" olacak.

2- Anayasa'nın 42. Maddesi'ne göre, kanunda açıkça yazılı olmayan herhangi bir sebeple kimse eğitim ve öğrenim hakkını kullanmaktan mahrum edilemeyecek.

3- Anayasa'nın 49. Maddesi'nde yer alan çalışma hayatı ile 70'nci maddede düzenlenen kamu hizmetlerine girme hükümleri de değiştirilecek.

Düzenleme ile eğitim hayatı, kamu hizmetleri ve çalışma hayatında kimsenin başörtüsünden dolayı ayrımcılığa tabi tutulamayacağı anayasal güvence altına alınacak.

BALKON KONUŞMASINI KİM YAPACAK?

6'LI masa, "Erdoğan bitti, AK Parti seçimi kaybetti" diye kendini kandırın, meydanlar, sokaklar hiç de öyle göstermiyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan hafta sonu Balıkesir'deydi.

Balıkesir'e Demirel'le, Cindoruk'la, Özal'la, Erdoğan'la gittim. Cumartesi günü başka bir Balıkesir vardı. Sokaklar, balkonlar, caddeler, Kuvayimillie Meydanı tıklım tıklım dolmuştu. Balıkesirliiler sokaklarda kilometrelerce kuyruk oluşturmuşlardı. Sadece kalabalık değil, müthiş bir ilgi vardı. Erdoğan o nedenle aracını durdurup "Balıkesir sandıkları patlatacak" dedi.

Erdoğan, Balıkesir'den ayrılırken duygularını, "Vatandaşın ilgisi, alakası beni çok memnun etti" diye ifade etti.

Erdoğan son dönemde Ordu'ya, Samsun'a, Sakarya'ya, Balıkesir'e gitti. Hepsinde de benzer tablolar yaşandı.

6'LI MASA KAYBEDİYOR

Erdoğan'ın yurt gezilerini izliyorum. Şehir buluşmalarından sonra illerin kanaat önderleriyle konuşuyorum. Anadolu irfanı harekete geçmiş durumda. Millet, 6'lı Masa'nın Türkiye'nin hiçbir sorununu çözemeyeceğini görmüş durumda. Erdoğan ise ekonomik sorunlar başta olmak üzere her konuda çözüm üretiyor. Bu da "Yaparsa yine reis yapar. Çözerse yine Erdoğan çözer" algısını oluşturuyor.

İKİ TALİMAT

Cumhurbaşkanı Erdoğan, her toplantıda AK Parti kadrolarına, “Millete gittiğinizde bizim Türkiye’yi nereden nereye taşıdığımızı anlatın. Bir de biz olmazsak bunların Türkiye’yi ne hale getireceğini anlatın” diyor.

AK Partililer bunu ne kadar anlattı bilemiyorum ama onların yerine 6’lı Masa çok iyi anlatmış. Millet 6’lı Masa’nın Türkiye’yi yeniden koalisyonlu yıllara çevireceğini görmüş. O nedenle de hızla Erdoğan’ın etrafında toplanmaya başladı. Ağustos ve eylül ayında AK Parti oylarında yaşanan yükselişin altında bu yatıyor.

SEÇİMLER NE ZAMAN YAPILACAK?

Bu arada seçimlerin ne zaman yapılacağına ilişkin tartışmalara ışık tutacak gelişmeler yaşandı. Bahçeli, seçimlerin 18 Haziran’da yapılacağını ilan etti. Zaten Cumhurbaşkanı Erdoğan da seçimlerin zamanında yapılacağını söylüyor. Bir ara seçimlerin 14 Mayıs’a alınması düşünülmüştü ancak muhalefetin seçimlerin 14 Mayıs’a çekilmesini istismar edebileceği üzerinde duruldu. 14 Mayıs ihtimali tamamen ortadan kalkmış değil ama bir şartla. O da teklif muhalefetten gelirse.

SKM’LER ERKEN AÇILMAYACAK

Bir başka gelişme ise geçen haftaki AK Parti MYK toplantısında yaşandı. AK Parti Seçim İşleri Başkanı Ali İhsan Yavuz, seçim hazırlıklarıyla ilgili kapsamlı bir sunum yaptı. Yavuz’un sunumu beğenildi ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan, Seçim Koordinasyon Merkezleri’nin (SKM) erken açılması önerisine, “Her şey zamanında başlasın. Erken açmaya gerek yok” yanıtını verdi.

BALKON KONUŞMASI

Tekrar başa dönecek olursak, önemli olan seçimin hangi tarihte yapılacağı değil, sonucunun ne olacağı. Seçimler sosyal medyada değil, sandıkta kazanılacak. Sosyal medya fenomenleri değil, millet oy kullanacak. Zafer sarhoşu olan 6’lı Masa şimdiden ganimet paylaşımına düştü ama görünen o ki 2023 seçimlerinde zafer yine Erdoğan’ın olacak. Balkon konuşmasını yine Erdoğan yapacak.

YAKINDA KILIÇDAROĞLU’NU MEHDİ İLAN EDERLER

CHP’li Ensar Öğüt, Kılıçdaroğlu’nun Peygamberimizin soyundan geldiğini yani Seyyid olduğunu iddia etmişti. Hatta bu uğurda bir de kitap yazmıştı.

Ensar Öğüt bu kez de KRT’ye çıkıp Kılıçdaroğlu’nun hafız olduğunu iddia etti. “Kuran-ı Kerim’i ezbere biliyor. Ayetleriyle beraber... Bu kadar mütevazı bir insan, namazını da kılıyor ibadetini de yapıyor” dedi. Kılıçdaroğlu’nun hafız olmasına bir sözümüz yok da Ensar Öğüt bu gidişle Kılıçdaroğlu’nu Mehdi ilan ederse şaşırırmam.

İbrahim Kahveci

Millet parasını neden TL'de tutsun?

Paranın iki ana işlevi olduğunu yazmıştık.

1- Değişim aracı olması

2- Değer saklama aracı olması

Elbette paraların bunların dışında da işlevleri vardır. Ama ana işlev olarak bu iki maddeyi sayabiliriz.

TL şu anda ne durumda?

Değişim aracı olarak kullanılmaya devam ediyor. Zaten piyasada bir iyi para bir de kötü para varsa kötü para iyi parayı kovar. Ve piyasada dolaşımında kötü para kalır.

Şu anda piyasada TL'nin daha çok dolaşması iyi para olmasından değil, kötü para olmasındandır. TL'den kaçılır ve iyi para evlerde, bankalarda saklanır.

BDDK verilerine göre ülkemizde toplam mevduat durumu şu şekilde (Milyon TL -30 Eylül 2022):

-Toplam mevduat: 8.058.497

-Özel sektör mevduatı: 7.432.964

-Yabancı para mevduatı (Özel): 4.228.402

-Yabancı para mevduat oranı (Özel): %56,9

-TL mevduatı (Özel): 3.204.565

-TL mevduatı-KKM: 1.400.758

10.10.2022

-Sadece TL mevduatı (Özel): 1.803.807

-Özel sektörün TL mevduat oranı: %24.3

Veriler ortada... **Türkiye’de şu anda TL’nin “Değer Saklama Aracı” işlevi %24,3... Bu feci bir durum.**

Yıllardır tekrarladığım bir cümlemi yine ve yeniden tekrar ediyorum: **Ne yapıyorlarsa tersini söylüyorlar; ya da ne söylüyorlarsa tersini yapıyorlar.**

Şimdi konumuza bakalım. Yeni Ekonomi Modeli dedikleri şeyde ne diyorlar:
LİRALAŞMA...

Tam bir yıl önce bankalarda toplam mevduatın (Özel) %42,6’sı TL bazındaydı. Yeni modelde adına liralasma dedikleri dönemde TL mevduat oranı %24,3’e geriliyor.

Bu mu liralasma?

Bu durumu şu soru ile cevap arayalım: Millet parasını neden TL’de tutsun?

Son 1 yılda TÜİK’e göre tüketici enflasyonu %83,45; İstanbul Ticaret Odasına göre ise %107,42... Türk-İŞ gıda enflasyonu ise %137.4

Bakınız rakamlar ortalama üç haneli... Yani %100 civarında... Peki bankalarda tüketim yerine TL’de kalıp tasarruf yapanın getirisi ne?

Merkez Bankası verilerine göre 30 Eylül’de ortalama TL mevduat faizi %15,77 ... Ve faiz düşmeye devam ediyor.

Şimdi düşünün: Bir tüketici geçen yıl bir tüketim yapmak yerine 1000 lirasını bankaya yatırıyor. Bir yıl sonra parası 1.155 TL’ye geliyor. Oysa geçen yıl almak isteyip almadığı ürünlerin fiyatı yaklaşık olarak artık 2.000 liraya yükseldi. **Yani TL tasarrufçusu reel olarak parasının %42,5’ini kaybetti.**

Tasarruf yaparak para kaybetti ama öyle yüzde 1-2’sini değil; nerede ise yarısını kaybetti.

Burada bir sorum da ilahiyatçı kesime: Faiz haram diyorsunuz da tasarruf ile parasını kaybeden bu insanların parasını kim almış oluyor? Tasarrufçunun parasını alanlar helal para mı almış oluyorlar.

YERLİ MİLLİ ama DOLARCI

10.10.2022

2001 krizinde İMF bize bir kural dikte etti: “Kendi ÷lkenden ve kendi vatandaşlarından kendi paranla borçlanacaksın” dedi.

Bunu ilk olarak Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım Hazine garantili müteahhitler için bozdu: Hazine garantili müteahhitlere ABD Doları ve Avrupa Eurosu üzerinden garantiler verildi.

Sonra büyük işi 2018-19’da Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak yaptı. O günlerde en fazla YERLİ-MİLLİ söylemi kullanılırken Türkiye’de iç borçlanma bile ABD doları gibi yabancı varlıklara döndürüldü. Yani ne söylenmiş ise tam tersi yapılmış.

Tıpkı bugün LİRALAŞMA adı altında KKM ile TL’nin dolara endekslenerek işlevlerinin düşürülmesi gibi...

Acaba diyorum: Bugün TL’yi dolara endeksleyen zihniyet yarın ÷lkemizin hangi egemenlik hakkını dış güçlere endeksleyebilir? Çünkü KKM bir yerlilik operasyonu değil, milli paranın yabancı bir paraya endekslenmesi işidir.

Olaya bir de egemenlik açısından bakmanızı öneririm.

Liralaşma adı altında DOLARLAŞMA yaşıyor ve bunu Milli olarak satabiliyoruz... İşte ortada bir başarı var dersek o başarı da tam burasıdır.

10 Ekim 2022, Pazartesi

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Kılıçdaroğlu'nun ABD programını kim yapıyor?

Başörtüsü konusunu gündeme getirerek muhafazakarların oyunu alayım derken Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın anayasa değişikliği hamlesini kucağında bulan başörtüsü yasakçısı Kılıçdaroğlu büyük şok yaşıyor. CHP tabanından gelen tepkiler nedeniyle sıkıntı yaşayan Kılıçdaroğlu'nun ABD yolculuğu başladı. 9-13 Ekim tarihleri arasında ABD'ye bir ziyaret yapacak olan Kılıçdaroğlu "**CHP'nin ikinci yüzyıl vizyonu**"nu anlatacağı belirtiliyor. ABD'den aldığı ilham ve vizyonla Erdoğan'ı köşeye sıkıştırmaya çalışan Kılıçdaroğlu, ABD dönüşü nasıl bir hamle yapacağı merakla bekleniyor.

ABD'deki güç odaklarının son yıllarda savaş dışında yaydıkları en önemli kültür içeriği pandemi maskeleri olmuştu. 6'lı masanın üyeleri ısrarla halk arasında maskelerini çıkarmadığı sizin de dikkatinizi çekmiştir. Başörtüsü konusunda istediği sonucu alamayan Kılıçdaroğlu, ABD dönüşü maske zorunluluğu konusunda bir anayasa değişikliği hamlesinde bulunursa hiç şaşırmanın. 6'lı masanın buna hayır diyeceğini hiç zannetmiyorum.

Kılıçdaroğlu'nun gezisi skandallarla başladı. CHP'nin ABD temsilcisi **Yurter Özcan**, program konusunda kendisinin haberdar edilmemesi nedeniyle görüşmelere katılmayacağını açıkladı. Bu elbette önemli bir çatlak oluşturdu. Bu çatlağın oluşmasında ABD'deki FETÖ yapılanmasının parmağının olduğu belirtiliyor. Burada merak edilen soru şu. Kılıçdaroğlu'nun programını CHP'nin ABD temsilcisi Yurter Özcan yapmadıysa kim yapıyor? Bu sorunun cevabını sanırım hepimiz biliyoruz. Kılıçdaroğlu ABD'den sonra Hindistan, Çin ve Brezilya'ya ziyaretlerde bulunacak. Oradan da Erdoğan'ı köşeye sıkıştıracak (!) yeni buluşlarla dönerse hiç şaşırmanın.

RUS BÜYÜKELÇİ SUİKASTİNİN SIR PERDESİ ARALANDI

2015'te Rus uçağının düşürülmesi Türkiye-Rusya ilişkilerini kopma noktasına getirmişti. Bu saldırının yaraları sarılmadan 19 Aralık 2016 tarihinde **Rusya'nın Ankara Büyükelçisi Andrey Karlov**, Mevlüt Mert Altıntaş isimli bir polis memuru tarafından öldürüldü. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, FETÖ

10.10.2022

elebaşının da içerisinde 28 şüphelinin yer aldığı bir iddianame hazırlandı. İddianamede bir isim dikkat çekiyordu: **Karlov suikastinin planlayıcısı Abdulah Bozkurt**. Today's Zaman'ın eski Ankara temsilcisi olan Abdullah Bozkurt, 6 yıldır firari olarak yaşıyor.

SABAH Haber Koordinatörü Abdurrahman Şimşek, FETÖ

yöneticilerinden Abdullah Bozkurt'u İsveç'te 22 gün süren bir takipten sonra görüntülemeyi başardı. Bu haberle Karlov suikastinin sır perdesi de aralanıyor. FETÖ'nün uluslararası istihbarat örgütleri tarafından nasıl kullanıldığını anlamak için bu tür operasyonlarını tüm açıklığıyla ortaya çıkarmak gerekiyor. Bu yüzden Abdullah Bozkurt gibi operasyonel isimlerin ortaya çıkarılması gerekiyor. SABAH, bu konuda önemli haberlere imza atıyor. Bugünkü haberin her satırı önemli. Arkadaşımız Abdurrahman Şimşek başta olmak üzere emeği geçenleri tebrik etmek gerekir. Önümüzdeki günlerde bu deşifrelerin devamı edeceğini de şimdiden haber vereyim...

Barış Soydan

Dünya ekonomisi krize mi gidiyor?

Dünya ekonomisinde Türkiye'yi de derinden etkileyebilecek çok önemli gelişmeler yaşanıyor. Avrupa'nın en büyük bankalarından biri olan Credit Suisse iflasın eşiğinde. Batarsa başka bankaları da peşinden sürüklemesinden ve bir dünya krizini tetiklemesinden korkuluyor.

Sadece o değil. İngiltere'de devlet tahvillerinin faizi kısa bir süre önce Avrupa için çok yüksek denebilecek seviyelere çıktı. Bunun etkisiyle Sterlin dolar karşısında bir günde yüzde beş değer kaybederek 1.0350 seviyesine geriledi. İngiltere Merkez Bankası'nın acil müdahalesiyle daha sonra kriz havası bir nebze yatıştı ama en büyük ülkelerin bile ne denli pamuk ipliğine bağlı olduğu ortaya çıktı bir kere. Tahvil krizinin İtalya, Portekiz gibi makro ekonomik dengeleri bozuk, dağ gibi borcu bulunan ülkelerden birinde yeniden hortlamayacağını bir garantisi yok. Bu da tıpkı Credit Suisse'in olası iflası gibi bir dünya krizinin pimini çekebilir.

Dünya ekonomisinde patlayacak bir krizin Türkiye üzerinde çok ağır etkileri olur. Olası bir krizin merkez üssü olacağı benzeyen Avrupa, Türkiye'nin en büyük ihracat pazarı. Aynı zamanda Türkiye'nin en büyük dış yatırımcısı, Avrupa bankaları Türk bankacılık sektöründe büyük pay sahibi.

Öyleyse bir dünya krizi olasılığının ne kadar ciddi olduğunu inceleyelim. Credit Suisse'in zorda olduğu bir sır değil. Geçtiğimiz yıllarda büyük zararlar yazan İsviçre bankası ayağa kalkabilmek için taze kaynak arayışında. Sosyal medyada Credit Suisse'in cenaze namazı çoktan kılınmış olsa da ciddi kaynaklar, bankanın bilançosunun 2008 yılında batarak küresel krizi tetikleyen Amerikan bankası Lehman Brothers kadar bozuk olmadığını kaydediyorlar. Yani hâlâ kurtarma şansı var.

Herkesin aklındaki soru: Credit Suisse batarsa dünyanın diğer dev bankalarını da peşinden sürükler mi? Avrupa'da patlayacak bir krizin dünya krizine dönüşmesi için Amerika'yı da etkilemesi gerek. 2007-2008 küresel krizi sonrasında Amerika'da bankacılık sistemine yönelik kurallar sıkılaştırıldı. Amerikan bankalarının bilançolarında şu anda büyük bir sorun yok.

Ama Avrupa bankalarında var. Almanya'nın en büyük bankası Deutsche Bank'ın adı da iflas iddialarıyla anılıyor. İman bankasının geçtiğimiz yıllarda büyük sıkıntılar yaşadığı sır değil. Fakat aldığı sıkı önlemlerle sıkıntılı bölgeden uzaklaşmayı başardı. Deutsche Bank'la ilgili sosyal medyadaki iddialar abartılı.

Bazı İtalyan bankalarından da çatırdama sesleri geliyor. Bunlardan biri olan UniCredit, Türkiye'de ortağı olduğu Yapı Kredi'deki hisselerinin büyük kısmını satıp sermayesine katık yapmıştı. İtalyan bankalarında henüz akut bir sorun yok. Fakat İngiltere'de yaşanan tahvil krizinin İtalya'da baş göstermesi durumunda ne olacağı bilinmez.

İtalya'da kamu borcunun milli gelire oranı yüzde 150'yi geçmiş durumda. Bu çok yüksek bir oran. (Karşılaştırma için Türkiye'de kamu borcunun milli gelire oranının yüzde 40 civarında olduğunu belirtelim.) İtalyan devlet tahvillerinin faiziyle Avrupa'nın en sağlam ülkesi Almanya'nın devlet tahvillerinin faizi arasındaki fark bu yıl genişleyerek yüzde 2.5'e yükseldi. İtalya'da aşırı sağcı İtalya'nın Kardeşleri partisinin liderliğindeki yeni hükümetin borçlanmayı daha da artırmak istemesi durumunda tahvil faizleri daha da tırmanabilir. Bu da geçtiğimiz günlerde İngiltere'de olduğu gibi piyasalarda paniğe yol açabilir. Panik, tahvil piyasasından kaçışa yol açar. Bu da bir dünya krizini tetikleyebilir.

Tahvil piyasasındaki sıkıntının arkasındaki asıl neden, Amerikan Merkez Bankası FED'in bu yıl yaptığı agresif faiz artırımları. Amerika'nın tuzu Avrupa'ya oranla kuru. FED'in faiz artırımlarına rağmen Amerikan ekonomisi henüz ciddi bir durgunluğa girmedi. Buna karşılık Avrupa'nın başında savaş belası var. Rusya-Ukrayna savaşı Avrupa ülkelerini derinden vurdu. Rusya gazı kestiği için Avrupa'nın dev sanayi şirketleri üretime ara verdi veya yavaşlattı. Bu da finans sisteminin sağlığıyla ilgili endişeleri artırdı.

Başlıktaki soruya dönelim, dünya ekonomisi krize mi gidiyor? Sosyal medyaya inanacak olursanız evet. Ama verilere dayalı konuşacak olursak, bunu söylemek için henüz erken. Bununla birlikte görüldüğü gibi bir dünya krizi olasılığı gerçekten de var.